



## Okul Öncesi Dönemde Psikolojik Dayanıklılığın Akran İlişkilerini Yordayıcı Etkilerinin İncelenmesi<sup>1</sup>

## Examination of The Predictive Effects of Psychological Resilience on Peer Relationships in Preschool Period

Selay AKDOĞAN<sup>2</sup>  
Hülya GÜLAY OGELMAN<sup>3</sup>

doi: 10.38089/iperj.2024.191

Geliş Tarihi: 19.08.2024

Kabul Tarihi: 08.10.2024

Yayınlanma Tarihi: 30.11.2024

**Özet:** Araştırmanın amacı, okul öncesi dönemdeki psikolojik dayanıklılığın akran ilişkilerini yordayıcı etkilerinin incelenmesidir. Çalışma grubunu, 2022-2023 yılı eğitim öğretim yılında Sinop ili Merkez ve Gerze ilçelerinde okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş grubundan 211 çocuk oluşturmuştur. Nicel araştırma yönteminde planlanan araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu, Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği, Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği, Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, Spearman ve Basit Doğrusal Regresyon Analiz teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran şiddetine maruz kalma düzeyleri arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık, asosyal davranışlar gösterme, korkulu-kaygılı olma ve aşırı hareketlilik düzeyleri arasında olumsuz yönde; akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri ile arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik dayanıklılık düzeyleri akranlarına karşı saldırganlık, akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma ve aşırı hareketlilik düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamaktadır. Çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranları tarafından dışlanma düzeyleri arasında olumsuz yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Okul öncesi dönem, psikolojik dayanıklılık, akran ilişkileri

**Abstract:** The aim of this study is to examine the predictive effects of psychological resilience on peer relationships among preschool children. The study group consisted of 211 children aged 5-6 years who attended preschool education during the 2022-2023 academic year in the central and Gerze districts of Sinop province. A relational survey model was used in the quantitative research method. The data collection tools included a Personal Information Form, Child Ego Resilience Scale, Peer Victimization Scale, and Ladd and Profilet Child Behavior Scale. The data were analyzed using Pearson's correlation coefficient, Spearman's correlation, and Simple Linear Regression Analysis techniques. According to the findings of the study, there was a significant negative relationship between children's levels of psychological resilience and exposure to peer victimization. It was determined that there was a significant negative relationship between children's levels of psychological resilience and their levels of showing aggression, antisocial behaviors, fearful-anxious behavior, and hyperactivity towards their peers, while there was a significant positive relationship between their levels of showing prosocial behaviors aimed at their peers. Furthermore, children's levels of psychological resilience significantly predicted their levels of showing aggression, prosocial behaviors aimed at their peers, antisocial behaviors towards their peers, fearful-anxious behavior towards their peers, and hyperactivity. There was a significant negative relationship between children's levels of psychological resilience and their levels of peer exclusion.

**Key Words:** Preschool period, psychological resilience, peer relationship

<sup>1</sup> Bu çalışma, ikinci yazar danışmanlığında birinci yazar tarafından yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

<sup>2</sup> Öğretmen., Özel Ataşehir Doğa Koleji, Türkiye, [selay.akdogan@hotmail.com](mailto:selay.akdogan@hotmail.com), <https://orcid.org/0000-0002-3799-2854>

<sup>3</sup> Prof. Dr., Sinop Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkiye, [ogelman@sinop.edu.tr](mailto:ogelman@sinop.edu.tr), <https://orcid.org/0000-0002-4245-0208>

## Giriş

Yaşamın ilk yıllarındaki olumsuz deneyimler çocukların sonraki yaş dönemlerinde hem psikolojik hem de duygusal yönden sorunlar yaşamalarına sebep olabilmektedir. Okul öncesi dönemde yaşanan bu zorlayıcı durumlarla karşı karşıya kalındığında, stresle baş edebilme, problem çözebilme, dürtü kontrolünü sağlayabilme ve uyum gösterebilme becerilerini kullanabilen çocuklar psikolojik açıdan dayanıklı çocuklar olarak kabul edilebilmektedir. Bu çocuklar ileriki yaşantılarında daha başarılı olabilmektedirler (Gündüz, 2019; Masten vd., 1990; Masten, 2001). Okul öncesi dönem gelişim ve öğrenme açısından çocukların en hızlı gelişim gösterdiği zaman dilimlerinden biridir. Psikolojik dayanıklılığın da sağlıklı bireyler yetiştirebilmek için okul öncesi dönemde geliştirilmesi büyük bir öneme sahiptir. Ailesi ve çevresel koşullar ile desteklenen çocuklar psikolojik dayanıklılık açısından gelişim gösterirler (Yılmaz ve Adagideli, 2020).

Okul öncesi dönemde psikolojik sağlamlığın yanı sıra gelişim gösteren durumlardan biri de akran ilişkileridir. Okul öncesi dönemde kurulan akran ilişkileri hem kısa süreli hem uzun süreli olarak çocukların gelişim alanlarını etkilemektedir. Akranlarla kurulan ilişkilerinin niteliği çocukların psikolojik dayanıklılıklarının artmasında büyük bir role sahiptir (Gün ve Gültekin-Akduman, 2022). Çocukluk döneminde akranlarıyla yakın ilişki kuramayan, saldırgan ve yıkıcı davranışlar sergileyen, akranları tarafından dışlanan çocuklar risk altında olarak görülüp bu çocukların diğer çocuklara kıyasla yetişkinliklerinde davranışsal ve duygusal sorunlar yaşama olasılıkları yüksektir (Bukowski vd., 1993; Hartup, 1992). Yapılan bazı çalışmalar (Evans vd., 2019; Fite vd., 2016) çocukların maruz kaldıkları zorba davranışlar nedeniyle okuldan uzaklaştıklarını, fiziksel ve psikolojik olarak olumsuz etkilendiklerini göstermektedir. Psikolojik dayanıklılık ise akran zorbalığının yarattığı olumsuz sonuçların etkisini azaltabilen unsurlardan biridir (Gündüz, 2019). Psikolojik açıdan yeterli dayanıklılığı bulunmayan çocuklar ise sosyal-duygusal problemler yaşamakta, problemlerle başa çıkmada zorlanmakta ve akran ilişkilerinde sorun yaşamaktadır. Bu duruma bağlı olarak zorba davranışlar gösterebilmekte veya zorbalığa maruz kalabilmektedir (Gün ve Gültekin-Akduman, 2022). Alan yazında psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan çocukların zorba veya kurban olma olasılıklarının psikolojik dayanıklılık düzeyi düşük olan akranlarına göre daha az olabileceği belirtilmiştir (Donnon ve Hammond, 2007; Moore ve Woodcock, 2017). Eminoğlu (2018) ve Gündüz (2019) yaptıkları çalışmalarda psikolojik dayanıklılık ve akran zorbalığı arasında olumsuz yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Gün ve Gültekin-Akduman (2022) okul öncesi çocuklarının psikolojik dayanıklılıklarının akran zorbalığı ile ilişkisini inceledikleri çalışmada, psikolojik dayanıklılık düzeyi arttıkça zorba, pasif zorba ve kurban çocuk davranışlarının azaldığını, psikolojik dayanıklılık düzeyi azaldıkça zorba, pasif zorba ve kurban çocuk davranışlarının arttığını belirlemiştir.

Psikolojik dayanıklılık, bireyin stres, zorluklar ve travmalarla başa çıkma kapasitesini ifade eder (Ernst ve Burcak, 2019; Folostina vd., 2015). Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılığın gelişimi, çocukların duygusal, sosyal ve bilişsel becerilerini etkileyen önemli bir faktördür. Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılığın desteklenmesi, çocukların sağlıklı gelişimini teşvik etmek ve onları hayatları boyunca karşılaştıkları zorluklara karşı daha hazırlıklı hale getirmek için önemli bir stratejidir. Bu nedenle, erken yaşlarda psikolojik dayanıklılığın güçlendirilmesi, çocukların yaşamlarının ilerleyen dönemlerindeki başarı ve mutluluğunu etkileyebilecek önemli bir destek olarak görülmelidir.

Araştırmalar, çocukların bu dönemde sağlam bir psikolojik dayanıklılığa sahip olmalarının, olumlu duygusal regülasyon, sosyal becerilerin gelişimi ve akran ilişkilerindeki başarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Ünsal (2016), okul öncesi dönemdeki çocuklara uyguladığı Okul Öncesi Çocuklar İçin Psikolojik Dayanıklılık Programının (OÇPDP) sonucunda bu çocukların sosyal becerileri ve problem davranışlarında etkili olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca, psikolojik dayanıklılığın, çocukların stresli durumlarla başa çıkma becerilerini artırarak, olumsuz etkilere karşı koruyucu bir faktör olduğu bulunmuştur. Okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılıkla ilgili yapılan çalışmalar, çocukların stresle başa çıkma becerilerinin ve olumsuz yaşam olaylarına karşı dirençlerinin gelişiminin anlaşılmasına yardımcı olmuştur. Yapılan bazı araştırmalar (Gülay-Ogelman vd., 2023; Gün ve Gültekin-Akduman, 2022; Ünsal, 2016) okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılığın çocukların sosyal ve duygusal gelişimi için önemli bir faktör olduğunu vurgulamaktadır. Öner ve Özbey (2022), çalışmalarında çocukların sahip oldukları psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile sosyal bilgiyi işleme becerileri arasında olumlu bir ilişki olduğunu belirtmiştir. Görüldüğü üzere konu ile ilgili yapılan çalışmalar, okul öncesi

dönemde psikolojik dayanıklılığın sosyal ve duygusal yeterlilikle ilişkili olabildiğini ortaya koymaktadır. Nitekim Gülay Ogelman vd. (2023), okul öncesi dönemde akran ilişkileri üzerinde de etkisi bulunan oyun davranışlarını inceledikleri araştırmalarında psikolojik dayanıklılığın arttıkça sosyal oyunun arttığını, sessiz, itiş-kakış ve yalnız pasif oyunun azaldığı bulgusuna ulaşmışlardır. Bu nedenle, okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılığın geliştirilmesinin, çocukların sağlıklı ve dengeli akran ilişkileri kurmalarına katkıda bulunabileceği önemli bir konu olarak ortaya çıkmaktadır.

Alan yazın incelendiğinde Türkiye’de yürütülen okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık ve akran ilişkileri konulu araştırmaların yetersiz olduğu söylenebilir. Bu açıdan okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık ve akran ilişkileri konusunda çalışmaların yapılması ve bu kavramlarla ilişkili değişkenlerin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araştırma özellikle son dönemde sık karşılaşılan okul içi şiddet, zorbalık ve saldırganlık gibi durumları önleme, psikolojik dayanıklılıkla ilgili çalışmalara rehberlik sağlaması ve çocukların gelişimlerine katkıda bulunulması açısından alan yazına katkı sağlayabilecek bir çalışma olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılığın akran ilişkilerini yordayıcı etkilerinin incelenmesidir.

Araştırmanın alt amaçları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran ilişkileri değişkenleri (akran şiddetine maruz kalma, akranlarına karşı saldırganlık, akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma, akranları tarafından dışlanma, aşırı hareketlilik düzeyleri) arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?
- Okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri, akran ilişkileri değişkenlerini (akran şiddetine maruz kalma, akranlarına karşı saldırganlık, akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma, akranları tarafından dışlanma, aşırı hareketlilik) anlamlı bir biçimde yordamakta mıdır?

## Yöntem

### *Araştırmanın Modeli*

Araştırma nicel araştırma yönteminde ve ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Nicel araştırmalarda, önceden belirlenen araştırma sorularına elde edilen bulgular, sayısal değerler, grafikler ve istatistiksel analizler yardımıyla cevap bulabilme amacı bulunmaktadır (Creswell, 2014; Fraenkel ve Wallen, 2006). Tarama araştırmalarında genel mantık daha büyük olan evren içerisinden seçilen bir örneklem üzerinde çalışarak evren ile ilgili genel bir kanıya varmaktır (Büyüköztürk vd., 2010). İlişkisel tarama modelinde ise amaç iki veya ikiden fazla değişken arasında ilişki olduğu düşünülerek bu ilişkilerin yapısını, özelliklerini ortaya koymaktır (Edmonds ve Kennedy, 2016). Bu çalışmada, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran ilişkileri ile ilgili çeşitli değişkenler (akran şiddetine maruz kalma, akranlara karşı saldırganlık, akranlara karşı yardımı amaçlayan sosyal davranışlar, akranlara karşı asosyal davranışlar, akranlara karşı korkulu-kaygılı olma, akranları tarafından dışlanma ve aşırı hareketlilik) arasındaki ilişkiler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

### *Araştırmanın Evren ve Çalışma Grubu*

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 yılı eğitim öğretim yılında Sinop ili Merkez ve Gerze ilçelerinde okul öncesi eğitime devam eden, normal gelişim özelliği gösteren 5-6 yaş grubundan 211 (116 erkek, 95 kız) çocuk oluşturmuştur. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu yöntem, araştırmanın daha hızlı ve pratik olması amacıyla ulaşılabilirliği yüksek ve kolay olan durumları seçmesidir (Patton, 1987).

### *Veri Toplama Araçları*

Araştırma verilerinin toplanmasında, Kişisel Bilgi Formu, Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği, Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği ve Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği kullanılmıştır.

### 1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda, aileye ve çocuğa ait demografik bilgileri içeren sorular yer almaktadır. Formda çocuklara ilişkin yaş, cinsiyet, anne-baba eğitim düzeyi, anne-baba mesleği, kardeş sayısı, kardeş cinsiyeti gibi sorular bulunmaktadır.

### 2. Çocuk Ego Sağlamlığı Ölçeği

Ölçek 1996 yılında Block'un Q-Sort yönteminden uyarlanarak Eisenberg ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ölçek içerisinde anne-baba ve öğretmen olmak üzere iki form bulunmaktadır. Bu araştırmada öğretmen formu kullanılmıştır. Ölçek 12 maddeden oluşmaktadır ve 9'lu likert ölçek türü kullanılmıştır. Ölçek tek boyutludur. Ölçekten alınan puanlar arttıkça çocukların sahip oldukları ego sağlamlık düzeyinin arttığı ve puanlar azaldıkça çocukların ego sağlamlık düzeyinin azaldığı ifade edilmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Önder ve Gülay-Ogelman (2011) tarafından yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ,86 olarak belirlenmiştir (Önder ve Gülay-Ogelman, 2011). Bu çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ,93 olarak belirlenmiştir.

### 3. Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği

Ölçek çocukların akran şiddetine maruz kalma durumlarını ortaya koyma amacıyla Kochenderfer ve Ladd (1997) tarafından geliştirilmiştir. Ölçekte akran şiddetinin türlerine (fiziksel, doğrudan, dolaylı ve genel şiddet) ilişkin birer madde bulunmaktadır ve ölçek toplam dört maddeden oluşmaktadır. Ölçek, her bir öğrenci için öğretmenler tarafından doldurulmaktadır. Öğretmenler çocuğun akran şiddetine maruz kalma sıklığını her madde için 3'lü likert ölçek üzerinden değerlendirmektedir (1=Hiçbir zaman; 3=Her zaman). Ölçeğin toplam puanı çocukların akran şiddetine maruz kalma derecesini göstermektedir (Gülay, 2008). Türkçe'ye uyarlaması Gülay tarafından 2008'de yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısı ,79 olarak ölçülmüştür (Gülay ve Önder, 2009). Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği'nin iç tutarlılık katsayısı ise bu çalışmada ,72 olarak bulunmuştur.

### 4. Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği

Ladd ve Profilet Çocuk Davranış Ölçeği, 1996 yılında öğretmen görüşlerine dayanarak okul öncesi dönemde bulunan çocukların okul içerisinde akranları ile olan ilişkilerini incelemek amacıyla geliştirilmiştir. Tüm maddeler öğretmenler tarafından "Uygun Değil", "Bazen Uygun", "Tamamen Uygun" ifadeleriyle değerlendirilmektedir. Ölçeğin uyarlaması 2008 yılında Gülay tarafından yapılmıştır. Ölçek altı alt ölçekten oluşmaktadır. Uyarlama çalışmasında 7 maddeden oluşan akranlarına karşı saldırganlık alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ,89 olarak belirlenmiştir. Akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar göstermek alt ölçeği ise 10 maddeden oluşmakta olup iç tutarlılık katsayısı ,92'dir. Akranlarına karşı asosyal davranışlar göstermek alt ölçeği 7 maddedir ve iç tutarlılık katsayısı ,87 olarak belirlenmiştir. Akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma alt ölçeği 9 maddeden oluşmakta olup iç tutarlılık katsayısı ,77'dir. Akranları tarafından dışlanma alt ölçeği 7 maddedir ve iç tutarlılık katsayısı ,94'tür. 4 maddeden oluşan aşırı hareketlilik alt ölçeğinin ise iç tutarlılık katsayısı ,88'dir. Ölçeğin tamamı 44 maddeden oluşmaktadır. Ölçek puanlanırken alt ölçeklerin toplam puanları ayrı ayrı kullanılarak değerlendirme yapılmaktadır. Alt ölçekler ile değerlendirilen davranışın toplam puanı, çocukta o davranışın ne sıklıkla görüldüğünü ortaya koyar (Gülay ve Önder, 2009). Bu çalışmada ise 7 maddeli akranlarına karşı saldırganlık alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ,76 akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar göstermek alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ,92, akranlarına karşı asosyal davranışlar göstermek alt ölçeğinin ,74, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma alt ölçeğinin ,77, akranları tarafından dışlanma alt ölçeğinin ,88, aşırı hareketlilik alt ölçeğinin ,82 ve akranlarına karşı saldırganlık alt ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı ise ,76 olarak belirlenmiştir.

### Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın veri toplama sürecinde Sinop Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul izni ve veri toplanacak okullar için Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. İzin süreci tamamlandıktan sonra Sinop ili içerisindeki Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına gidilerek okul müdürleri ve okul öncesi öğretmenleri ile yüz yüze iletişime geçilmiştir. Öğretmenlere araştırma konusu, araştırmanın hangi amaca dayandığı ve araştırmada kullanılacak veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir. Veri toplanacak çocukların anne ve babalarına öğretmenlere

önceden verilen bilgilendirilmiş onam formu gönderilmiş ve doldurulması istenmiştir. Çocukların öğretmenlerinden de ayrıca bilgilendirilmiş onam formu doldurmaları istenmiştir. Veri toplama araçları, her bir çocuk için ayrı olmak üzere öğretmenleri tarafından doldurulmuştur.

Veri analizi için SPSS 26.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde uygun istatistik yöntemlerini belirlemek amacıyla normallik varsayımı sınanmıştır. Bu amaçla verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Tabachnick ve Fidell (2013), verilerin normal bir dağılım gösterebilmesi için bu değerlerin +1,5 ve -1,5 arasında olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu çalışmada da basıklık ve çarpıklık değerleri incelenirken bu değerler referans alınmıştır. Çalışmaya ait olan basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

**Tablo 1.** Değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri

Değişkenler	Basıklık	Çarpıklık
Psikolojik Dayanıklılık	-,553	-,520
Akran Şiddetine Maruz Kalma	3,221	10,517
Akranlarına Karşı Saldırganlık Gösterme	1,435	1,219
Akranlarına Karşı Yardımı Amaçlayan Sosyal Davranışlar Gösterme	-,591	-,893
Akranlarına Karşı Asosyal Davranışlar Gösterme	1,293	1,153
Akranlarına Karşı Korkulu-Kaygılı Olma	1,347	1,378
Akranları Tarafından Dışlanma	1,557	1,273
Aşırı Hareketlilik	1,356	,906

Normallik dağılımlarına göre analizler için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı ve Basit Doğrusal Regresyon teknikleri kullanılmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı, dağılım normal olduğunda iki sürekli değişken arasındaki lineer ilişkinin belirlenmesinde, Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı ise dağılımları normal olmayan değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde kullanılır. Basit Doğrusal Regresyon, bağımlı ve bağımsız değişken arasındaki ilişkiyi modellemek amacıyla kullanılır (Büyüköztürk, 2016). Okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık düzeyleri, akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeyleri, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyleri ve aşırı hareketlilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyma amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi yapılmıştır. Akran şiddetine maruz kalma (Basıklık=3,221, Çarpıklık=10,517) ve akranları tarafından dışlanma (Basıklık=1,557, Çarpıklık=1,273) değişkenleri normal dağılım göstermediği için okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aralarındaki ilişkiye bakarken nonparametrik testlerden Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı analizi yapılmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarının psikolojik dayanıklılık düzeylerinin akranlarına karşı saldırganlık düzeylerini, akranlarına karşı yardımı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerini, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeylerini, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerini ve aşırı hareketlilik düzeylerini anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığını açıklamak için parametrik testlerden Basit Doğrusal Regresyon analizi yapılmıştır. Ancak akran şiddetine maruz kalma ve akranları tarafından dışlanma değişkenleri normal dağılım göstermediği için okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin akran şiddetine maruz kalma düzeylerini ve akranları tarafından dışlanma düzeylerini anlamlı bir biçimde yordayıp yordamadığını açıklamak için Basit Doğrusal Regresyon analizi kullanılamamıştır.

### Bulgular ve Yorumlar

Tablo 2’de okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran şiddetine maruz kalma düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

**Tablo 2.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran şiddetine maruz kalma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı analiz sonuçları

Akran Şiddetine Maruz Kalma		
Psikolojik Dayanıklılık	r	-,230*
	p	<,001

\* p &lt;,01

Tablo 2’de okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran şiddetine maruz kalma düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Spearman’s Sıralama Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran şiddetine maruz kalma düzeyleri arasında olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=-,230$ ,  $p<,01$ ). Bu sonuç doğrultusunda, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça akran şiddetine maruz kalma düzeyleri azalırken psikolojik dayanıklılık düzeyleri azaldıkça akran şiddetine maruz kalma düzeyleri artış göstermektedir.

Okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akran şiddetine maruz kalma düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığını açıklayabilmek için Basit Doğrusal Regresyon analizi kullanılmalıdır. Basit doğrusal regresyon analizi yapılabilmesi için değişkenlerin eşit aralıklı sürekli değişkenler olmaları ve normal dağılım gösteriyor olmaları gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Akran Şiddetine Maruz Kalma Ölçeği verilerinin normallik analizine bakıldığında normal dağılım göstermediği görülmüştür (Basıklık=3,221, Çarpıklık=10,517). Bu nedenle okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akran şiddetine maruz kalma düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığını açıklayabilmek için Basit Doğrusal Regresyon analizi yapılamamıştır.

Tablo 3 ve Tablo 4’te okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

379

**Tablo 3.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonuçları

Değişkenler	$\bar{x}$	SD	r
Psikolojik Dayanıklılık	6,23	2,03	
Akranlarına Karşı Saldırganlık	1,60	2,20	-,164*

\* p &lt;,05

Tablo 3’e bakıldığında okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda, çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık düzeyleri arasında olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=-,164$ ,  $p<,05$ ). Bu sonuç doğrultusunda okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça akranlarına karşı saldırganlık düzeylerinin azalabileceği; psikolojik dayanıklılık düzeyleri azaldıkça akranlarına karşı saldırganlık düzeylerinin artabileceği ifade edilebilir.

**Tablo 4.** Psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı saldırganlık düzeylerini yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi

	B	Standart Hata	$\beta$	t	p	F
Sabit	2,715	,492		5,520	<,001	5,689
Psikolojik Dayanıklılık	-,179	,075	-,164	-2,385	,018*	
a. Bağımlı değişken: Akranlarına Karşı Saldırganlık			R= ,164	R <sup>2</sup> = ,027		

\* p &lt;,05

Tablo 4’te okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı saldırganlık düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığına ilişkin yapılan Basit Doğrusal Regresyon analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı

saldırganlık düzeylerini ,05 düzeyinde anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir ( $R=,164$ ,  $R^2=,027$ ,  $F(1, 205) = 5,689$ ,  $p<,05$ ). Bu bulgunun okul öncesi dönemde bulunan çocukların sahip oldukları psikolojik dayanıklılık düzeylerinin akranlarına karşı saldırganlık düzeyinin yaklaşık % ,03'lük kısmını açıkladığı söylenebilir.

Tablo 5 ve Tablo 6'da okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

**Tablo 5.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonuçları

Değişkenler	$\bar{x}$	SD	r
Psikolojik Dayanıklılık	6,23	2,03	
Akranlarına Karşı Yardımı Amaçlayan Sosyal Davranışlar	13,58	5,75	,166*

\*  $p <,05$

Tablo 5 incelendiğinde okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasında olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=,166$   $p<,05$ ). Bu sonuca bakıldığında okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin arttıkça akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerinin arttığı; psikolojik dayanıklılık düzeylerinin azaldıkça akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerinin azaldığı söylenebilir.

**Tablo 6.** Psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerini yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

	B	Standart Hata	$\beta$	t	p	F
Sabit	10,660	1,263		8,443	<,001	5,927
Psikolojik Dayanıklılık	,469	,193	,166	2,434	,016*	

a. Bağımlı değişken: Akranlarına Karşı Yardımı Amaçlayan Sosyal Davranışlar Gösterme Düzeyleri

$R=,166$   $R^2=,028$

\*  $p <,05$

Tablo 6 incelendiğinde okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığına ilişkin yapılan Basit Doğrusal Regresyon analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerini ,05 düzeyinde anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir ( $R=,166$ ,  $R^2=,028$ ,  $F(1, 209) = 5,927$ ,  $p<,05$ ). Bu sonuca göre okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyinin yaklaşık % ,03'lük kısmını açıkladığı söylenebilir.

Tablo 7 ve Tablo 8'de okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına asosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

**Tablo 7.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonuçları

Değişkenler	$\bar{x}$	SD	r
Psikolojik Dayanıklılık	6,23	2,03	
Akranlarına Karşı Asosyal Davranışlar Gösterme	1,85	2,23	-,364*

\*  $p <,01$

Tablo 7 incelendiğinde okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasında olumsuz yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=-,364$ ,  $p<,01$ ). Sonuca göre okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeylerinin azalabildiği; psikolojik dayanıklılık düzeyleri azaldıkça akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeylerinin artabildiği ifade edilebilir.

**Tablo 8.** Psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeylerini yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi

	B	Standart Hata	$\beta$	t	p	F
Sabit	4,338	,463		9,371	<,001	31,984
Psikolojik Dayanıklılık	-,400	,071	-,364	-5,655	<,001*	

a. Bağımlı değişken: Akranlarına Karşı Asosyal Davranışlar Gösterme

R= ,364 R<sup>2</sup>= ,133

\* p <,01

Tablo 8’de okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına asosyal davranışlar gösterme düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığına ilişkin yapılan Basit Doğrusal Regresyon analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeylerini ,01 düzeyinde anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir ( $R=,364$ ,  $R^2=,133$ ,  $F(1, 209) = 31,984$ ,  $p<,01$ ). Bu sonuca göre okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin akranlarına asosyal davranışlar gösterme düzeyinin %,13’lük kısmını açıkladığı söylenebilir.

381

Tablo 9 ve Tablo 10’da okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

**Tablo 9.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonuçları

Değişkenler	$\bar{x}$	SD	r
Psikolojik Dayanıklılık	6,23	2,03	
Akranlarına Karşı Korkulu-Kaygılı Olma	2,37	2,92	-,416*

\* p <,01

Tablo 9’a bakıldığında okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyleri arasında olumsuz yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=-,416$ ,  $p<,01$ ). Bu sonuç doğrultusunda, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin arttıkça akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerinin azalabildiği; psikolojik dayanıklılık düzeylerinin azaldıkça akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerinin artabildiği ifade edilebilir.

**Tablo 10.** Psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerini yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi

	B	Standart Hata	$\beta$	t	p	F
Sabit	5,913	,573		10,317	<,001	43,569
Psikolojik Dayanıklılık	-,577	,087	-,416	-6,601	<,001*	

a. Bağımlı değişken: Akranlarına Karşı Korkulu-Kaygılı Olma

R= ,416 R<sup>2</sup>= ,173

\* p <,01



Tablo 10’da okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığına ilişkin yapılan Basit Doğrusal Regresyon analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerini ,01 düzeyinde anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir ( $R=,416$ ,  $R^2=,173$ ,  $F(1, 208) = 43,569$ ,  $p<,01$ ). Bu bulguya göre okul öncesi dönemde bulunan çocukların sahip oldukları psikolojik dayanıklılık düzeylerinin akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyinin % ,17’lik kısmını açıkladığı söylenebilir.

Tablo 11’de okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranları tarafından dışlanma düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

**Tablo 11.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranları tarafından dışlanma düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı analiz sonuçları

	Akranları Tarafından Dışlanma	
Psikolojik Dayanıklılık	r	-,253*
	p	<,001

\*p <,01

Tablo 11 incelendiğinde okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranları tarafından dışlanma düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Spearman Sıralama Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranları tarafından dışlanma düzeyleri arasında olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=-,253$ ,  $p<,01$ ). Bu sonuç doğrultusunda, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin arttıkça akranları tarafından dışlanma düzeylerinin azaldığı; psikolojik dayanıklılık düzeylerinin azaldıkça akranları tarafından dışlanma düzeylerinin arttığı ifade edilebilir.

Okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri, akranları tarafından dışlanma düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığını açıklayabilmek için Basit Doğrusal Regresyon analizi kullanılmalıdır. Basit doğrusal regresyon analizi yapılabilmesi için değişkenlerin eşit aralıklı sürekli değişkenler olmaları ve normal dağılım gösteriyor olmaları gerekmektedir (Büyüköztürk, 2016). Akranları tarafından dışlanma alt boyutunun verilerinin normallik analizine bakıldığında normal dağılım göstermediği görülmüştür (Basıklık=1,557, Çarpıklık=1,273). Bu nedenle okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, akranları tarafından dışlanma düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığını açıklayabilmek için Basit Doğrusal Regresyon analizi yapılamamıştır.

Tablo 12 ve Tablo 13’te okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aşırı hareketlilik düzeyleri arasındaki ilişkiye ait bulgular bulunmaktadır.

**Tablo 12.** Psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aşırı hareketlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin Pearson korelasyon analizi

Değişkenler	$\bar{x}$	SD	r
Psikolojik Dayanıklılık	6,23	2,03	
Aşırı Hareketlilik	1,60	2,07	-,249*

\* p <,01

Tablo 12’de okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aşırı hareketlilik düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile aşırı hareketlilik düzeyleri arasında olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ( $r=-,249$ ,  $p<,01$ ). Bu bulguya bakıldığında okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin arttıkça/azaldıkça aşırı hareketlilik düzeylerinin azaldığı/arttığı söylenebilir.

**Tablo 13.** Psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, aşırı hareketlilik düzeylerini yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi

	B	Standart Hata	$\beta$	t	p	F
Sabit	3,187	,448		7,110	<,001	13,825
Psikolojik Dayanıklılık	-,254	,068	-,249	-3,718	<,001*	
a. Bağımlı değişken: Aşırı Hareketlilik			R= ,249	R <sup>2</sup> =,062		

\* p &lt;,01

Tablo 13'e göre okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, aşırı hareketlilik düzeylerini anlamlı biçimde yordayıp yordamadığına ilişkin yapılan Basit Doğrusal Regresyon analizi sonucunda çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin, aşırı hareketlilik düzeylerini ,01 düzeyinde anlamlı biçimde yordadığı görülmektedir (R=,249, R<sup>2</sup>=,062, F(1, 209) = 13,825 p<,01). Bu bulgudan yola çıkılarak okul öncesi dönemde bulunan çocukların sahip oldukları psikolojik dayanıklılık düzeylerinin aşırı hareketlilik düzeyinin %,06'lık kısmını açıkladığı söylenebilir.

### Tartışma ve Sonuç

Okul öncesi dönemde olan çocukların psikolojik dayanıklılıklarının akran ilişkilerini yordayıcı etkilerinin incelendiği bu çalışmada, akran ilişkileri ile ilgili yedi değişken ile psikolojik dayanıklılıkları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Araştırmanın bulgularına göre okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran şiddetine maruz kalma, saldırganlık, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeyleri arasında olumsuz yönde anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür. Çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı saldırganlık, akranları tarafından dışlanma ve aşırı hareketlilik düzeyleri arasında olumsuz yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasında olumsuz yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça akran şiddetine maruz kalma, saldırganlık, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Benzer bir şekilde okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri azaldıkça akran şiddetine maruz kalma, saldırganlık, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma düzeylerinin arttığı söylenebilir. Bununla birlikte okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeyleri arasında olumlu yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerinin arttığı, psikolojik dayanıklılık düzeylerinin azaldıkça akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar gösterme düzeylerinin azaldığı söylenebilir. Ayrıca okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri, araştırma kapsamında ele alınan yedi akran ilişkisi değişkeninin beşini (saldırganlık, akranlarına karşı yardımcı amaçlayan sosyal davranışlar, akranlarına karşı asosyal davranışlar gösterme, akranlarına karşı korkulu-kaygılı olma ve aşırı hareketlilik) anlamlı biçimde yordamaktadır.

Bulgularda, akran şiddetine maruz kalma ile akranları tarafından dışlanma değişkenlerine ait verilerin normal dağılım göstermediği sonucuna ulaşıldığı için yordayıcı etkiye yönelik analiz yapılamamıştır. Araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde, okul öncesi dönemde bulunan çocuklarının psikolojik dayanıklılığı ve akran ilişkileri değişkenleri arasında bir ilişki olduğu ifade edilebilir. Bu anlamda, psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan küçük çocukların akranlarıyla olumlu ilişkiler geliştirebileceği ve akran ilişkilerinde olumlu deneyimler kazanan çocukların psikolojik dayanıklılık düzeylerinin yüksek olabileceği ifade edilebilir. Dolayısıyla akran ilişkileri ve psikolojik dayanıklılık kavramlarının okul öncesi dönemde bulunan çocukların sağlıklı gelişimleri açısından desteklenmesi gereken iki önemli gelişim görevi olabileceği söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılıkları ile akran ilişkileri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Nitekim Gülay-Ogelman ve Akdoğan (2023) çalışmasında, Türkiye'de okul öncesi dönemi kapsayan ve 2000-2021 yılları arasında

tamamlanmış psikolojik dayanıklılığı konu alan tezleri incelemiştir. Bu tezlerden bir tanesinin akran ilişkileri ve psikolojik dayanıklılıkla ilgili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu durum okul öncesi dönemde psikolojik dayanıklılık ve akran ilişkileri konusunda yapılacak olan çalışmaların artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Konu ile ilgili benzer çalışmalar incelendiğinde, bu araştırmanın bulgularını destekleyecek sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Örnek olarak, Gün ve Gültekin-Akduman (2022), çalışmalarında çocukların sahip oldukları psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve akran zorbalığı davranışları arasında olumsuz yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç doğrultusunda psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek olan çocukların akran zorbalığı davranışlarını gösterme eğilimlerinin daha düşük olduğu söylenebilir. Öner ve Özbey (2022) ise okul öncesi dönemde bulunan çocukların sosyal bilgiyi işleme becerileri ile psikolojik dayanıklılıkları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında; psikolojik dayanıklılığı yüksek olan çocuklarda girişkenlik, özgüven, sosyal problem çözme, öz düzenleme, doyum erteleyebilme, sosyal yeterlilik, duygu kontrolü, bağlanma ve yardım alabilme gibi olumlu davranışlarla sosyal bilgi işleme becerilerinin gelişebileceği olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Gülay Ogelman ve Sonakin (2020), okul öncesi çocuklarının aşırı hareketlilik ve kaygı-korku düzeylerinin sosyal-duygusal iyilik hali ve psikolojik dayanıklılık değişkenleri üzerindeki uzun ve kısa süreli etkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda kısa ve uzun süreli olarak korkulu-kaygılı olma durumunun aşırı hareketliliğe göre sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık üzerinde daha fazla etkisi olabildiği ortaya konulmuştur. Shapiro (1996), sosyal iletişim becerileri desteklenerek büyütülen çocukların, psikolojik dayanıklılık düzeylerinin de arttığını ve stres oluşturan durumlarla karşılaştıklarında başa çıkabilme becerilerini kullanabildiklerini belirtmiştir. Calkins ve meslektaşları (2007), 2-5 yaş arasındaki çocuklarla yürüttükleri çalışmada, psikolojik dayanıklılığın çocuklarda içe dönük ve dışa dönük olumsuz davranışları azalttığı sonucuna varmışlardır. Gökçe ve Erbay (2021), konuşma ve dil bozukluğu sorunu olan çocukların psikolojik dayanıklılıklarını inceledikleri çalışmada, bu çocukların kendilerini yetersiz, sevilmiyor gibi hissettiklerini, kendilerini ifade edemediklerini gözlemlemiştir. Yörük (2019), araştırmasında özel yetenekli çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile akran ilişkileri puanlarının yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Gülay Ogelman, Saraç ve Abanoz (2023), çocukların sahip oldukları psikolojik dayanıklılıklarının oyun davranışlarına da olumlu yönde katkısı olduğunu belirlemiştir. Araştırmada çocukların psikolojik dayanıklılık düzeyleri arttıkça sosyal oyunun da arttığını; yalnız pasif oyun, itiş kakış oyun ve sessiz oyunun azaldığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla bulguların bu çalışma ile örtüştüğü söylenebilir. Uysal ve Akman (2015) çalışmalarında okul öncesi dönemde uygulanan önleyici eğitim programları ile risk altında görülen çocukların akranlarıyla beraber benzer eğitimden geçtiklerinde akran kabullerinin daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışma sonucunda akran şiddetine maruz kalma, aşırı hareketlilik, dışlanma, korkulu kaygılı olma, saldırganlık ve sosyal olmayan davranışların çocukların sosyal-duygusal becerileri ve psikolojik dayanıklılık düzeyleri üzerinde olumsuz etkisi olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada psikolojik dayanıklılık arttıkça yardımı amaçlayan sosyal davranış düzeylerinde de artış olduğu görülmüştür. García-Fernández vd. (2022), çocuklarda sosyal beceri yetersizliğinin akran ilişkilerinde yalnız kalma, akran şiddeti ve depresyonla ilişkili olabileceğini belirtmiştir. Bu durum çocukların psikolojik dayanıklılıklarının da düşük olması ile ilişkilendirilebilmektedir. Ünsal (2016)'ın Okul Öncesi Çocuklar İçin Psikolojik Dayanıklılık Programı (OÇPDP)'nin 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerine ve problem davranışına etkisini incelediği çalışmada, eğitim uygulanan çocuklarda sosyal becerilerin artmasının problem davranışlarını azalttığı ve psikolojik dayanıklılığı artırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Gülay Ogelman, Saraç, Önder, Abanoz ve Akay (2021)'in öğrencilerde sosyal duygusal becerileri ve psikolojik dayanıklılığı inceledikleri çalışmada, öğrencilerin sahip oldukları sosyal duygusal becerilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerini artırdığı; sosyal yetkinlik ve öz düzenleme becerileri ile de ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Doi ve meslektaşları (2018), psikolojik dayanıklılığın düşük düzeyde olduğu durumlarda hiperaktivite ve dikkat eksikliğine, akran ilişkilerinde ise problemlere yol açabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Moreira ve meslektaşları (2021), çalışmalarında 2014-2020 yılları arasında İngilizce ve Portekizce dillerinde yayınlanan ve çocukların SWB (subjektif iyi olma) durumunu ele alan makaleleri inceleyerek bütünleştirici bir derleme makale ortaya koymuşlardır. Bu çalışma kapsamında çocukluk döneminde geliştirilen olumlu akran ilişkilerinin hem subjektif iyi oluşun hem de psikolojik dayanıklılığın bir göstergesi olabileceğini ifade etmişlerdir. Özbey, Erata ve Yavuz (2022), çalışmalarında okul öncesi dönem çocuklarında değer davranışları ve öz düzenleme becerilerinin çocukların sosyal duygusal iyi oluş ve psikolojik sağlımlıklarını yordama düzeylerini incelemiştir. Araştırmanın bulgularında çocukların iyi oluş ve psikolojik dayanıklılık

düzeylerinin yüksek olduğu, öz-düzenleme ve değer davranışları ile arasında olumlu bir ilişki olduğu görülmüştür. Ladd (2009), okul öncesi eğitim kurumlarındaki akran ilişkilerinin psikolojik dayanıklılık üzerinde de etkisi bulunan öz yeterliliği ve özgüveni pekiştirdiğini, aynı zamanda okula uyumu da olumlu yönde yordadığını belirtmiştir. Cutuli, Herbers, Lafavor ve Masten (2008) çocukların sahip olduğu öz-düzenleme becerilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyinin anlamlı yordayıcılarından olduğunu belirtmiştir. Çocukların sahip olduğu öz-düzenleme becerileri ve değer davranışları akran ilişkilerinde de olumlu bir iletişim geliştirebilmelerine yardımcı olacaktır. Haddow, Taylor ve Schwannauer (2021), derleme çalışmalarında psikolojik dayanıklılık ve akran ilişkilerine yönelik on araştırmayı incelemişlerdir. Bulgulara göre akranlarıyla ilişkilerinden memnun olan çocukların psikolojik dayanıklılıklarının akranlarıyla çatışmalı ilişkiler yaşayan çocuklara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularını destekleyen bulguların devamında, bazı araştırmacıların (Arseneault, 2018; McDougall ve Vaillancourt, 2015) akran şiddetine maruz kalmanın çocukların içe dönük (depresyon, kaygı, yalnızlık vb.) ve dışa dönük (saldırganlık vb.) davranış sorunlarını arttırabileceği ile iyi oluş düzeyini azaltabileceği yönünde elde ettikleri sonuçlar ifade edilebilir. Görüldüğü üzere konu ile ilgili çalışmalar, bu araştırmadaki bulguları destekler niteliktedir.

Araştırmanın sonuçları genel olarak incelendiğinde, okul öncesi dönemde bulunan çocukların psikolojik dayanıklılıklarının akran ilişkileri üzerinde etkisi olduğu söylenebilmektedir. Akranlarla kurulan olumlu ilişkiler ve yaşantılar, çocukların psikolojik dayanıklılıklarının artmasında önemli bir role sahiptir (Gün ve Gültekin-Akduman, 2022). Bu bağlamda okul öncesi dönemde çocukların psikolojik dayanıklılıklarını geliştirebilmeleri için okullarda güvenli ve kendilerini rahatça ifade edebilecekleri sınıf ortamlarının sağlanması önemlidir. Öğretmenler tarafından çocukların psikolojik dayanıklılıklarını geliştirebilmeleri adına stresli ve zor koşulların içerisinde bulunduğu rol yapma, kukla oynatma, hikaye anlatımı gibi etkinlikler planlanabilir, çocukların gelişim dönemlerine uygun olacak rahatlatma/gevşeme egzersizleri uygulanabilir. Çocukların psikolojik dayanıklılık ve akran ilişkilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak özgüven, empati, akranlarına karşı sosyal davranışlarda bulunma, kendini ifade edebilme gibi becerilerini desteklemek amacıyla sınıf içerisinde çeşitli oyunlar ve etkinlikler planlanabilir. Akran ilişkileri ve psikolojik dayanıklılıkla ilgili uzman kişilerle birlikte ailelere konunun önemi, kapsamı ile ilgili bilgilendirici eğitimler verilebilir, ailelere çocukların psikolojik dayanıklılıklarını ve akran ilişkilerini geliştirici ortamlar yaratılmasında destekleyici etkinlikler önerilebilir.

### Kaynakça

- Arseneault, L. (2018). Annual research review: The persistent and pervasive impact of being bullied in childhood and adolescence: Implications for policy and practice. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 59(4), 405-421. <https://doi.org/10.1111/jcpp.12841>
- Bukowski, W. M., Hoza B. & Boivin, M. (1993). Popularity, friendship and emotional adjustment during early adolescence. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 60, 23-37. <https://doi.org/10.1002/cd.23219936004>
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı - İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (22. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö., Karadeniz, A. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Yayınları.
- Calkins, S. D., Blandon, A. Y., Williford, A. P., & Keane, S. P. (2007). Biological, behavioral, and relational levels of resilience in the context of risk for early childhood behavior problems. *Development and Psychopathology*, 19(3), 675- 700. <https://doi.org/10.1017/S095457940700034X>
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). Sage.
- Cutuli, J. J., Lafavor, T. L., Herbers, J. E., & Masten, A. S. (2008). Promoting competence and resilience in the school context. *Professional School Counseling*, 12(2), 76-84.
- Doi, S., Fujiwara, T., Ochi, M., Isumi, A., & Kato, T. (2018). Association of sleep habits with behavior problems and resilience of 6-to 7-year-old children: Results from the ACHILD study. *Sleep Medicine*, 45, 62-68. <https://doi.org/10.1016/j.sleep.2017.12.015>
- Donnon, T. & Hammond, W. (2007). Understanding the relationship between resiliency and bullying in adolescence: An assessment of youth resiliency from five urban junior high schools. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 16(2), 449-471. <https://doi.org/10.1016/j.chc.2006.11.007>

- Edmonds, W. A. & Kennedy, T. D. (2016). *An applied guide to research designs: Quantitative, qualitative, and mixed methods*. Sage Publications, Inc.
- Eminoğlu, M. (2018). *Ergenlerde sosyal ve duygusal yalnızlık ile akran zorbalığı arasında psikolojik dayanıklılığın aracı rolü* (Yayın No. 2018/503234) [Yüksek lisans tezi], Bayburt Üniversitesi.
- Ernst, J. & Burcak, F. (2019). Young children's contributions to sustainability: the influence of nature play on curiosity, executive functions, creative thinking, and resilience. *Sustainability*, 11(5), 4212; <https://doi.org/10.3390/su11154212>.
- Evans, S. C., Frazer, A. L., Blossom, J. B. & Fite, P. J. (2019). Forms and functions of aggression in early childhood. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 48(5), 790-798.
- Fite, P. J., Craig, J., Colder, C. R., Lochman, J. E. & Wells, K. C. (2016). Proactive and reactive aggression. In R. J. R. Levesque (Ed.). *Encyclopedia of Adolescence*. Cham, Switzerland: Springer International Publishing.
- Folostina, R., Tudorache, L., Michel, T. Erzebet, B., Agheana, V. & Hocaoglu, H. (2015). Using play and drama in developing resilience in children at risk. *Social and Behavioral Sciences*, 197, 2362-2368.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (6th ed.). McGraw-Hill.
- García-Fernández, C. M., Romera, E. M., Monks, C. P., & Ortega-Ruiz, R. (2022). Peer aggression and victimisation: Social behaviour strategies in early childhood in Spain. *Early Childhood Education Journal*, 51(5), 837-849. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01348-9>
- Gökçe, C., & Erbay, E. Ö. (2021). Konuşma güçlüğü çeken çocukların psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi. *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 7(2), 191-219.
- Gülay, H. (2008). *5-6 yaş çocuklarına yönelik akran ilişkileri ölçeklerinin geçerlik güvenirlik çalışmaları ve akran ilişkilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayın No. 2008/219965) [Doktora tezi], Marmara Üniversitesi.
- Gülay H. (2011). 5-6 yaş grubu çocuklarda okula uyum ve akran ilişkileri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 1-10.
- Gülay, H., & Önder, A. (2009). Reliability and validity of Ladd and Profilet Child Behavior Scale, Victimization Scale and Picture Sociometry Scale to measure peer relations of 5-6 years-old children. World Conference on Educational Sciences (WCES-2009). Cyprus Educational Sciences Association, Nicosia, North Cyprus, (04-07 February, 2009). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1): 648- 659.
- Gülay Ogelman, H., & Akdoğan, S. (2023). Türkiye'de 2000-2021 yılları arasında tamamlanmış okul öncesi dönemi kapsayan psikolojik dayanıklılık konulu tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 9(19), 332-366. <https://doi.org/10.59304/ijhe.1225852>
- Gülay Ogelman, H., Saraç, S., & Abanoz, T. (2023). Küçük çocuklarda psikolojik dayanıklılık ve oyun davranışları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 1-12. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1034869>
- Gülay Ogelman, H., Saraç, S., Önder, A., Abanoz, T., & Akay, D. (2021). Okul öncesi sosyal-duygusal beceriler ve psikolojik dayanıklılık ölçeği'nin türkçe geçerlik güvenirlik çalışması. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 10(4), 231-242.
- Gülay Ogelman, H. & Sonakın, E. M. (2020). Akran ilişkilerinin sosyal ve duygusal yeterlilik üzerindeki etkileri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 9(4), 145-156.
- Gün, R. Ş. & Gültekin Akduman, G. (2022). Okul öncesi çocuklarının psikolojik sağlamlıklarının akran zorbalığı davranışları ile ilişkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 20(1), 107-123. <https://doi.org/10.37217/tebd.1019516>
- Gündüz, B. (2019). *Zorba ve mağdur olan ortaokul öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi* (Yayın No. 2019/585783) [Yüksek lisans tezi], Atatürk Üniversitesi.
- Haddow, S., Taylor, E. P., & Schwannauer M. (2021). Positive peer relationships, coping and resilience in young people in alternative care: A systematic review, *Children and Youth Services Review*, 122, 105861. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105861>
- Hartup, W. W. (1992). Having friends, making friends and keeping friends: relationships as educational contexts. ERIC Digest. Erişim: 7 Mayıs 2022, <https://eric.ed.gov/?id=ED345854>.
- Kochenderfer, B. J., & Ladd, G. W. (1997). Victimized children's responses to peers' aggression: Behaviors associated with reduced versus continued victimization. *Development and Psychopathology*, 9(1), 59-73. <https://doi.org/10.1017/S0954579497001065>
- Ladd, G. W. (2009). Trends, travails, and turning points in early research on children's peer relationships: Legacies and lessons for our time? In K. H. Rubin, W. M. Bukowski, & B. Laursen (Eds.), *Handbook of peer interactions, relationships, and groups* (pp. 20-41). The Guilford Press.

- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238. doi:10.1037/0003-066X.56.3.227
- Masten, A. S., Best, K. M., & Garmezy, N. (1990). Resilience and development: Contributions from the study of children who overcome adversity. *Development and Psychopathology*, 2(4), 425–444.
- McDougall, P., & Vaillancourt, T. (2015). Long-term adult outcomes of peer victimization in childhood and adolescence: Pathways to adjustment and maladjustment. *American Psychologist*, 70(4), 300-310. <https://doi.org/10.1037/a0039174>
- Moore, B., & Woodcock, S. (2017). Resilience, bullying, and mental health: Factors associated with improved outcomes. *Psychology in the Schools*, 54(7), 689–702.
- Moreira, A.L., Yunes, M.Â.M., Nascimento, C.R.R., Bedin, L. M. (2021). Children's subjective well-being, peer relationships and resilience: An integrative literature review. *Child Ind Res*, 14, 1723–1742. <https://doi.org/10.1007/s12187-021-09843-y>
- Önder, A., & Gülay Ogelman, H. (2011). Beş-altı yaş çocukları için ego sağlamlığı ölçeğinin (Öğretmen-anne-baba formları) güvenilirlik geçerlik çalışması. *IIB International Refereed Academic Social Sciences Journal*, 2(1), 5-21.
- Öner, Ş., & Özbey, S. (2022). Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal bilgiyi işleme becerileri ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 8(53), 759-770.
- Özbey, S., Erata, F., & Yavuz, K. (2022). Okul öncesi dönem çocuklarında iyi oluş ve psikolojik sağlamlık: değer davranışlarının ve özdüzenleme becerilerinin yordayıcı etkisi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 351-383. <https://doi.org/10.34234/ded.1113471>
- Patton, Q. M. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Sage Publications.
- Shapiro, J. P. (1996). Invincible kids. *U.S. News & World Report*, 121, 62-71.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Allyn and Bacon.
- Uysal, H., & Akman, B. (2015). Erken müdahale programlarının erken çocukluk eğitimindeki rolü: Erken çocukluk eğitimine yapılan yatırım geleceğe yapılan yatırım mıdır? *Turkish Studies*, 10(3), 1053-1068.
- Ünsal, F. Ö. (2016). *Okul öncesi çocuklar için psikolojik dayanıklılık programının 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerine ve problem davranışına etkisi* (Yayın No. 2016/437069) [Doktora tezi], Marmara Üniversitesi.
- Yılmaz, H., & Adagideli, F. H. (2020). Psikolojik dayanıklılığı etkileyen sosyal koşullar. A. Önder & H. Gülay Ogelman (Eds.). *Çocuk ve Psikolojik Dayanıklılık*. (pp. 51-90). Ankara: Nobel yayıncılık.
- Yörük, İ. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin benlik saygısı, akran ilişkileri ve ebeveyn tutumları açısından incelenmesi* (Yayın No. 2019/563093) [Yüksek lisans tezi], Ege Üniversitesi.

## Extended Abstract

### Introduction

Negative experiences in the first years of life can cause children to experience both psychological and emotional problems in later life periods. When faced with these challenging situations experienced in the preschool period, children who can use the skills of coping with stress, problem solving, impulse control and adaptation can be considered psychologically resilient children. These children are able to be more successful in their later lives (Gündüz, 2019; Masten et al., 1990; Masten, 2001). Psychological resilience refers to the individual's capacity to cope with stress, difficulties and traumas (Ernst & Burcak, 2019; Folostina et al., 2015).

In addition to psychological resilience in preschool period, one of the situations that show development is peer relationships. Peer relationships established in the preschool period affect children's developmental areas both short-term and long-term. The quality of the relationships established with peers has a great role in increasing the psychological resilience of children (Gün & Gültekin-Akduman, 2022). Children who cannot establish close relationships with their peers during childhood, exhibit aggressive and destructive behaviors, and are excluded by their peers are considered to be at risk, and these children are more likely to experience behavioral and emotional problems in adulthood compared to other children (Bukowski et al., 1993; Hartup, 1992).

The aim of the research is to examine the predictive effects of psychological resilience on peer relationships in the preschool period.

### Method

A relational survey model was used in the quantitative research method. The study group consisted of 211 (116 boys, 95 girls) children aged 5-6 years who attended preschool education during the 2022-2023 academic year in the central and Gerze districts of Sinop province, Türkiye, and displayed normal developmental characteristics. The data collection tools included a Personal Information Form, Child Ego Resilience Scale, Peer Victimization Scale, and Ladd and Profilet Child Behavior Scale. The research data were filled out by preschool teachers for each child. The data were analyzed using Pearson's correlation coefficient, Spearman's correlation, and Simple Linear Regression Analysis techniques in the SPSS 26.0 statistical package program.

### Findings

According to the findings of the study, there was a significant negative relationship between children's levels of psychological resilience and exposure to peer victimization. Additionally, due to the non-normal distribution of the data related to the Peer Victimization Scale, an analysis regarding whether preschool children's levels of psychological resilience significantly predict their levels of exposure to peer victimization could not be conducted. It was determined that there was a significant negative relationship between children's levels of psychological resilience and their levels of showing aggression, antisocial behaviors, fearful-anxious behavior, and hyperactivity towards their peers, while there was a significant positive relationship between their levels of showing prosocial behaviors aimed at their peers. Furthermore, children's levels of psychological resilience significantly predicted their levels of showing aggression, prosocial behaviors aimed at their peers, antisocial behaviors towards their peers, fearful-anxious behavior towards their peers, and hyperactivity. There was a significant negative relationship between children's levels of psychological resilience and their levels of peer exclusion; however, due to the non-normal distribution of the data related to the peer exclusion subscale, an analysis regarding whether preschool children's levels of psychological resilience significantly predict their levels of peer exclusion could not be conducted.

### Discussion and Recommendation

When the results of the study are evaluated, it can be stated that there is a relationship between psychological resilience and peer relations variables of preschool children. In this sense, it can be stated that young children with high levels of psychological resilience can develop positive relationships with their peers and children who gain positive experiences in peer relationships may have high levels of psychological resilience. Therefore, it can be said that the concepts of peer relations and psychological

resilience may be two important developmental tasks that need to be supported for the healthy development of preschool children.

When the literature is examined, it is seen that there is a limited number of studies examining the relationship between psychological resilience of preschool children and peer relationships. As a matter of fact, Gülay-Ogelman & Akdoğan (2023) examined the theses on psychological resilience completed in Türkiye between 2000 and 2021, covering the preschool period. They concluded that one of these theses was about peer relationships and psychological resilience. This situation emphasizes that studies on psychological resilience and peer relationships in preschool period should be increased.

When the results of the study are analyzed in general, it can be said that the psychological resilience of preschool children has an effect on peer relationships. Positive relationships and experiences with peers have an important role in increasing children's psychological resilience (Gün & Gültekin-Akduman, 2022). In this context, for preschool children to develop their psychological resilience, it is important to provide safe classroom environments in schools where they can express themselves comfortably. Teachers can plan activities such as role-playing, puppet play, storytelling in stressful and difficult conditions in order to develop children's psychological resilience, and relaxation exercises that are appropriate for children's developmental periods can be applied. Various games and activities can be planned in the classroom to support children's skills such as self-confidence, empathy, social behavior towards peers, and self-expression that will contribute to the development of psychological resilience and peer relationships. Informative trainings on the importance and scope of the subject can be given to families together with experts on peer relationships and psychological resilience, and supportive activities can be offered to families to create environments that improve children's psychological resilience and peer relationships.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

